

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Georgi Kornél ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Román Róbert ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés teljesítése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 24.P.86.755/2003. szám alatt indított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 2007. február 28-án meghozott 45.Pf.633.533/2006/4. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán indult eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 45.Pf.633.533/2006/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 20.388 (húszezer-háromszáznyolcvannyolc) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes mint befektetési szolgáltató és számlavezető a peres felek által 1999. június 25-én megkötött értékpapír és ügyfélszámla szerződés alapján a számlatulajdonos alperes tőkeszámláján nyilvántartotta az alperes értékpapírjait, és a különböző tranzakciók alapján a tőkeszámlán, valamint a pénzforgalmat

bonyolító ügyfélszámlán jóváírásokat és megterheléseket hajtott végre. A felperes keresetében azért kérte az alperes 404.063 Ft és kamataiban való marasztalását, mert az alperes nem fizette meg az R. Rt. részvényeivel kapcsolatos 1991. szeptember 21-e és november 3-a között bonyolított tranzakciók során felmerült, ilyen összegű számlatartozását. Az alperes a kereset elutasítását kérte és arra hivatkozással, hogy az R. Rt. részvények eladásával, illetve az M. Rt. részvények befagyasztásával a felperes az alperesnek kárt okozott, viszontkeresetet terjesztett elő a felperes 274.982 Ft és kamataiban való marasztalása iránt.

Az elsőfokú bíróság 19. sorszámú ítéletében az alperest 404.603 Ft és kamatai megfizetésére kötelezte, az alperes viszontkeresetét pedig elutasította. Tényként állapította meg, hogy K. A. ügyletkötő az alperes teljes körű megbízása alapján járt el az alperes nevében az értékpapírok értékesítések során, és az alperesnek viselnie kell azokat a veszteségeket, melyek megbízottja eljárása alapján keletkeztek. A felperes szerződéses kötelezettségeit megfelelően teljesítette és saját Üzletszabályzatának megfelelően járt el, jogellenes magatartást nem tanúsított. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaposnak találta, az alperes viszontkeresetét pedig jogalap hiányában elutasította.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az első fokú ítéletet részben és csak annyiban változtatta meg, hogy az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 404.063 Ft-ra módosította, és módosította a 2005. január 1-től járó kamat mértékét. Egyebekben helybenhagyta - helyes indokai alapján - az első fokú ítéletet. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a további bizonyítás lefolytatását indokoltan, a jogszabályoknak megfelelően mellőzte, a tényállást pedig a bizonyítékok teljes körű és okszerű mérlegelésével, helyesen állapította meg. Helyesen tekintette irányadónak - az alperes saját feljegyzéseivel szemben - a tőke- és ügyfélszámla forgalmi adatait, azt pedig a felperes által igazolt telefonbeszélgetések is megfelelően bizonyították, hogy az R. Rt. részvények 1999. október 7-ei értékesítésére nem önkényesen, hanem az alperes megbízása alapján került sor.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítélet alperest marasztaló és az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezéseit, és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

400 R. Rt. részvény 1999. október 7-ei értékesítésére anélkül került sor, hogy az alperes az értékesítésre bárkinek konkrét megbízást adott volna. Az értékesítést megelőzően a peres felek

között semmiféle kommunikáció nem történt, K. A. üzletkötő pedig - aki egyébként is csak az alperes konkrét utasítása és megbízása alapján járhatott volna el, de önálló rendelkezési jog nem illeti meg - ekkor szabadságon volt.

A felperes nem tett eleget az Üzletszabályzatban foglalt tájékoztatási, értesítési kötelezettségének, és megsértette az üzletszabályzat 6/4/1. pontjába foglalt írásbeliség követelményét is. Sem az alperes levelezési címként megjelölt címére, sem lakcímére nem küldött számlakivonatot, - csak a per során csatolt be részletes kimutatásokat -, az alperes az R. részvények 1999. október 7-ei értékesítéséről csak október 11-én, K. A. közlése alapján értesült.

Nem mellőzhette volna a bíróság S. I. tanúkénti meghallgatását, aki tudott volna nyilatkozni az Üzletszabályzatról az üzletkötő aláírási és rendelkezési jogáról, valamint a felperes jogellenes magatartásáról. Elmaradt annak tisztázása, hogy ki vásárolta meg a részvényeket, nem zárható ki, hogy annak megvásárlására "a felperesi brókercégen belül" került sor.

A felperes keresetében a Ptk. 313.§-ára hivatkozással állította, hogy az alperes jogos ok nélkül megtagadta a teljesítést. Ezzel az állítással kapcsolatban azonban sem a keresetnek helyt adó első fokú, sem a másodfokú ítélet nem tartalmaz indokolást, nem jelöli meg a felek közötti jogviszonyt.

Az alperes azért kérte könyvvizsgáló szakértő kirendelését, mert szakértő útján kívánta tisztázni, hogy valamennyi szerződésen K. A. aláírása található-e. Tartalmilag tehát írásszakértő kirendelését kérte, a bíróság azonban a Pp. 3.§ (2) és (3) bekezdését megsértve nem tartalma szerint vette figyelembe bizonyítási indítványát, és arról sem tájékoztatta az alperest, hogy a könyvszakértő nem kompetens írásszakértői kérdésekben.

K. A. nem volt jogosult az alperes teljhatalmú megbízottjaként kontroll nélküli ügyletkötésekre, erre az alperestől nem kapott "szabad kezét". A Ptk. 474.§ (1) és (2) bekezdésében írtak szerint kellett volna eljárnia, és mivel eljárása nem volt megfelelő, a megbízott tevékenysége folytán bekövetkezett veszteség viselésére az alperes nem köteles.

A viszontkereset elutasítására a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megsértésével került sor, az alperes ugyanis megfelelően bizonyította, hogy kártérítési követelésének jogalapja fennáll.

A felperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem minősül jogszabálysértőnek.

A felek közötti jogviszony minősítése valóban nem történt meg, de e tekintetben a felek között vita nem volt. A felek között tőzsdei ügyletek bonyolítására eseti bizományi szerződések jöttek létre, amelyek során a felperest a tőzsdei ügyletkötésben K. A. a felperes

üzletkötője képviselte. A perbeli megbízásokat az alperes az üzletkötőn keresztül adta a felperesnek. A számlaszerződés megkötése a megbízások teljesítésére, az elszámolás lebonyolítására szolgált.

A felülvizsgálati kérelem tartalma szerint alapvetően azt sérelmezte, hogy a bíróság hibás, illetve megalapozatlan tényállásra alapította a döntését. A bizonyítás anyaga alapján ugyanis az volt megállapítható, hogy 1999. október 7-én nem adott megbízást R. Rt. részvények értékesítésére, de egyébként is csak 300 db részvény értékesítése történt meg, ezért számlatartozása a felperes jogellenes eljárása, szerződésszegő magatartása miatt keletkezett, amely egyben neki kárt is okozott.

A tényállás és azon keresztül az érdemi döntés azonban csak akkor támadható sikerrel, ha a bizonyítás anyagának mérlegelése okszerűtlenül, iratellenesen történt. Ilyen eljárási szabálysértés azonban nem volt megállapítható.

Azt, hogy a tőzsdei ügylet megkötése miként történhet - a megbízás és annak visszaigazolása - a felperes Üzletszabályzata tartalmazza. Ezen előírások szerint a megbízás rögzítésre alkalmas vezetékes vonalon is sor kerülhet, de az ily módon kötött megbízásnak is azonban tartalmaznia kell az adásvétel lényeges elemeit. A megbízást telexen, vagy telefaxon vissza kell igazolni és ily módon elfogadni. Előírta az Üzletszabályzat, hogy a megbízást - mint ahogy minden egymásnak szóló értesítést, üzenetet - egy napon belül írásba kell foglalni, illetve írásban meg kell erősíteni, és a telefonon vagy egyéb nem írásos formában kapott közlés visszaigazolása esetén a másik fél köteles további egy napon belül jelezni a közlés és az írásbeli visszaigazolás közötti eltérést (Üzletszabályzat 7.1.3.; 7.2.2.; 6.4.1.; 6.4.2.; 7.3.2.; rendelkezései). A megbízás alapján létrejött ügylet megkötéséről az ügyfelet telefonon vagy telexen lehetett értesíteni (7.8.2.). A számlavezető felperesnek az értékpapír számlán végrehajtott műveletekről számlakivonatot kellett kiállítania és azt az alperesnek igazolható módon meg kellett küldenie. Ha az alperes nem kapta meg a felperestől várt értesítést, akkor ezt a tényt 3 napon belül kellett közölnie a felperessel, és észrevétel vagy kifogás hiányában a felperes úgy tekinthette, hogy az alperes elfogadta, tudomásul vette a számlakivonat tartalmát (8.1.3.; 6.3.2.; 6.1.2.; 6.1.3. rendelkezések).

A felperes csatolta azt az 1999. október 7-én kelt bizományosi szerződést, mely szerint az alperes megbízta a felperest mind a 400 db 1000 Ft névértékű R. Rt. részvény eladásával, valamint csatolta az eladási megbízás elszámolására vonatkozó iratot is. Ezen iratokon azonban a megbízási jogviszony alanyai közül csak a felperes aláírása szerepel, megbízóként az iratokat ugyan K. A. üzletkötő aláírta, de azokról hiányzik a tényleges megbízó, azaz az

alperes aláírása. Az ügyletről szóló számlakivonat megküldését az alperes tagadta, a felperes pedig állította, de nem bizonyította, hogy annak megküldése a postakönyvben rögzítettek szerint megtörtént.

E tények mellett azonban értékelni kell, hogy a felperes további 15 bizományosi szerződést és azokhoz kapcsolódó elszámolást csatolt be, melyek tartalma azt igazolja, hogy 1999. július 12-e és 1999. október 7-e között további 15 alkalommal úgy hajtotta végre a felperes az alperes értékpapír ügyletekre vonatkozó megbízásait, hogy mind a bizományosi szerződést, mind a megbízásról szóló elszámolást megbízóként nem ő, hanem K. A. írta alá. K. A. ebben az időben üzletkötőként a felperes alkalmazottja volt, rajta keresztül tartott az alperes a felperessel telefonon rendszeres kapcsolatot, s e kapcsolattartás során sorozatosan elmaradt a telefonon közölt megbízások írásbeli megerősítése. Az alperes ezt a gyakorlatot a perbeli 1999. október 7-ei ügyletkötés előtt soha nem kifogásolta, tudomásul vette, mint ahogy azt sem jelezte a felperes felé, hogy ebben az időszakban rendszeresen nem kapott számlakivonatokat. Saját elmondása szerint az 1999. október 7-ei adásvételről 1999. október 11-én már értesült, de ekkor sem jelezte 3 napon belül a felperes felé az ezzel kapcsolatos írásba foglalások, értesítések elmaradását saját előadása szerint is csak hónapokkal később, 2000. januárjában terjesztett elő kifogást. Mindez az alperes és az üzletkötő között kialakult bizalmi viszonyra utal, amit megerősít az a tény is, hogy az alperes az ügyfél- és értékpapírszámlája feletti rendelkezésre önálló aláírási joggal felhatalmazta K. A. üzletkötőt. Az aláírási karton semmiféle korlátozást nem tartalmaz e tekintetben. Ez a körülmény valóban nem jelenti azt, hogy az alperes "teljes jogkörrel megbízta K. A-t az értékpapírok adásvétele kapcsán". E vonatkozásban tehát nem helytálló az a másodfokú megállapítás, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. Mivel az alperes nem írta alá az utólag írásba foglalt megbízási szerződést ezek okirati bizonyítékként nem vehetők figyelembe. A másodfokú bíróság azonban döntő jelentőséget az alperes és K. A. közötti telefonbeszélgetéseknek tulajdonított annak megállapítása során, hogy az 1999. október 7-i értékesítésre önkényesen, vagy az alperes megbízásának megfelelően került-e sor. E telefonbeszélgetések tartalmi értékelése alapján a másodfokú bíróság bizonyítottanak találta, hogy a számlájának tartós és jelentős, mintegy 3 millió forintnyi negatív egyenlegével szembesülő alperes már 1999. október 5-én fontolgatta az R. Rt. részvényeinek eladását, majd 1999. október 6-án kifejezett utasítást adott a meglévő ilyen részvényeinek 1999. október 7-ei, tőzsdei nyitóárfolyamon való értékesítésére. Ez a ténymegállapítás nem iratellenes, és a telefonbeszélgetés tartalmi értékelése alapján okszerűnek, logikusnak minősül. Ezt erősíti meg, hogy amikor október 11-én az értékesítésről az alperes telefonon értesült azt nem kifogásolta, hanem további megbízást adott tőzsdei ügyletek kötésére, a felek között november 3-áig zavartalan volt a

kapcsolat. Ugyancsak okszerű volt az a következtetés is, hogy a felperes 400 db részvényt adott el, ezt erősítette meg a Budapesti Értéktőzsde F/3. alatt csatolt igazolása. A bizonyítékokból levont okszerű következtetést nem rontja le, hogy október 7-én az üzletkötő szabadságon volt, mert a tanúvallomásában elfogadható magyarázattal szolgált az üzletkötés lehetőségéről.

Mindebből viszont az következik, hogy a felperes bizonyította, hogy eljárása az alperes tényleges megbízásán alapult és annak megfelelő volt, a Ptk. 474.§ (1) és (2) bekezdésében írtak megsértésére sem került sor. A megbízás alapján megkötött értékpapír ügylet érvényességét nem érinti, hogy a peres felek nem tartották be az Üzletszabályzat valamennyi rendelkezését, így az értékpapír ügyletekből származó számlatartozás megfizetése alól az alperes nem mentesülhet. Az alperes jogos ok nélkül tagadta meg a teljesítést, a felperes a Ptk. 313.§-a alapján kérhette a késedelem következményeinek alkalmazását, és a Ptk. 298.§ b/ pontja, illetve 300.§ (1) bekezdésének első fordulata alapján igényelhetette az alperes teljesítésre kötelezését.

Egyetért a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróságnak azzal az álláspontjával is, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatása során az elsőfokú bíróság részéről nem került sor eljárási szabálysértésre. Alaptalanul kifogásolja a felülvizsgálati kérelem, hogy S. I. tanúkénti meghallgatására - aki egyébként szintén ügyfele a felperesnek - a perben nem került sor, mert a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok mellett nem volt az ügy elbírálása szempontjából jelentősége S. I. személyes előadásának. Eljárási szabálysértés nélkül mellőzték az eljáró bíróságok a könyvvizsgáló szakértő kirendelését is. Annak hangsúlyozása mellett, hogy az első fokú eljárásban megtartott utolsó tárgyaláson, a tárgyalás berekesztése előtt az alperes úgy nyilatkozott, hogy nincs további bizonyítási indítványa, rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az alperes az első fokú ítélet elleni fellebbezésében is úgy kérte "tőzsdei ügyletekben kifejezetten jártas" könyvvizsgáló szakértő kirendelését, hogy az írásszakértői feladatok elvégzésének szükségességére még csak nem is utalt. Az üzletkötő nem vitatta, hogy az okiratokat ő írta alá az alperes helyett, a releváns tényállás megállapítása szempontjából érdektelen, hogy az alperes helyett ténylegesen ki írt alá.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet hatályában való fenntartásáról a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján döntött. Az alperes eredménytelenül nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles viselni a lerótt illeték formájában felmerült felülvizsgálati költségét és köteles megtéríteni a felperes oldalán felmerült felülvizsgálati perköltséget is. A felperest ügyvédi munkadíj formájában megillető felülvizsgálati perköltség összegét a Legfelsőbb Bíróság 679.585 Ft felülvizsgálati

pertárgyérték alapulvételével állapította meg ÁFA-val növelt összegben a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján.

Budapest, 2007. augusztus 28.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
Dr. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
Gyöngyösiné Dr. Gyugyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hiteléül:

(Hajdu Mihályné)
bíróági írnok